

محهمه دی رۆسته م زاده (نامۆ) له نیوان شیواز و داهیناندا

وریا بوداگی
(کوردستانی ئێران)

ئیکسپیرسیۆنیزی له بهرهمه کانییدا به دی دهکری و ههست پیده کری، بهرهمه کانی نیشان دهدهن که «نامۆ» به تهواوی کهوتوته ژیر کاریگه ری ئەم کاره ساتانهی که به سهر کورد هاتوو و ههه ئه مانهش ژیان و بیرکردنه وهی داگیرکردوو.

له پرووی تهکنیکی و پراکتیکییه وه، له کۆمه لیک که رهسه و شیواز که لکی وه رگرتوو و پایه ندی یه ک که رهسه و شیوازی هونه ری نییه. ههه له بهرهمه هیلکاریه کانییه وه، تا دهگاته رهنگ و پهیکه ره کانی داهینانیکی بی وینه و بههیزیان تیدا به دی دهکری و ههه ئه مهش ناو و ناوبانگی پی به خشیوه.

له راستیدا زۆر چهزم دهکرد که به باشتترین شیوه توانای ئەوهم بوایه که لانی کهم زۆرینهی بهرهمه کانی بخه مه بهر باس و لیکۆلینه وه، به لام نه متوانی و هۆیه کانییه ئه مانه ن که، یه کهم : نامۆ له وه هونه ره مه ندانه یه که بهرهمه گه لیککی زۆری ههه و رافه کردن و شروقه کردنیان پتوبستی به کات و ده رفهت و توانایه کی زۆر هه یه و دووه م: رافه کردن و شروقه کردنی بهرهمه گه لیک که به دهیان جوور و شیوازی هونه ری بهرهمه هاتوون و ههه له کاره ربالستییه کانییه وه تا دهگاته کاره مۆدیرن و پاش مۆدیرنه کانی، شیواز و قوناغ و رهوتی جیا جیا یان بریوه و ههه ئه مهش بووه هۆی ئەوهی که نه توانم که سایه تی هونه ری نامۆ له ناو بهرهمه کاندای له شوین و زه مه نیککی هونه ریدا بدۆزمه وه و وام ههست کرد که نامۆ خوشاردنه وه م له گه ل دهکا و ههتا ئیستاش له پشت هه یج کام له بهرهمه کانی نه وهستا و له راستیشدا له پشت هه موویانه وه یه.

به لام ئەوه ندهی له توانامدا بوو، دابهش کردنیکم بو بهرهمه کانی بووه که زیاتر له پرووی لقی هونه ری و تاراده یه ک شیواز و پراکتیکی کردنه وهی بهرهمه کانییه تی و ئەمهش له ئه رشیفی نامۆ دهستم کهوت و ههوا دارم له م نووسینه شدا بیانپارێزم و وهک خو یان باسیان بکه م.

نایه ته ندیه هیلکاریه کانی نامۆ

هیل وهک چۆن خو ی چهن دین جوور (هیللی شکاو،

محهمه دی رۆسته م زاده (نامۆ)، هونه ره نه یکی به توانا و داهینه ری رۆژه لاتی کوردستانه که سالی ۱۹۶۴، له شاری بوکان له دایک بووه و به کالیبریۆسی شیوه کاری سالی ۱۹۹۳ له زانکۆی تاران به دهست هینا و سالی ۲۰۰۱، له زانکۆی ئازادی تاران (هونه ره جوانه کان) ماجستیری پیدرا و ئیستاش مامۆستای به شیوه کاری کۆلیژی هونه ره له زانکۆی سلیمانی.

بهرهمه کانی نامۆ، نیشاندهر و هه لگری خه میکی گه وهی نه ته وه یین و پانۆرامای تراژیدی گه لیکن که کورد تووشی بووه، ئه نفال و کاره ساتی هه له بجه و سته مگه لیککی تری دژه مرۆقی و دژه کورد، بابه تی بهرهمه کانی نامۆیه و ههه ئه مهش بوته هۆی ئەوهی که له ههه کام له شیواز و قوناغی بهرهمه هینانیداو به ههه ته کنیک و که ره سه یه ک کاری کردیبت، ره گه ز گه لیککی

نامۆ له دوو پۆرتیتی کچیتک و پیاویکدا به جۆرپیک تر کۆمه لێک تایبهتمه ندى جياواز و سه رنج راكيشترى به به رهه م داوه. له وینهى 3دا كه پۆرتیتی كچیتكه، هیله كان به جۆرپیک لیدراون كه نارامیبهك له وینهدا بهدى بكری و حاله تی هیله كان جۆرپیکه كه شیواوی و ئالۆزى تووشى به رهه م ناكات و تایبهتمه ندىه ریا لیه كانى زیاتر خۆده نویتى، به جۆرپیکى تر نیشان ده درى و به جۆرپیک نارامى و سه قامگىرى هیل دیتته بهرچا و به كۆمه له هیلپیک كه جووله ی نهرمیان پچ دراوه و دیاره له بهردهوامى یه كتریشدان ئه م حاله ی هیل دروست بووه. ئه وهى كه له هیلكاریهه كانى نامۆدا ده رده كه وى و بهرچاوه و به تایبه تی له به رهه مه ریا له كانیدا، گرنگیدان به واقیعی مۆدیله كانه له به شیتکیاندا و له به شیتكى تریشدا باس كردن و نیشاناندانى كۆمه لپیک بابه تی تراژیدی كۆمه لایه تی كورده و ئه وه نده ی ناگاداریم به شیتكى زۆرى به رهه مه كانى داگیركردوه و زۆرینه بانى گه یاندۆته حاله تىكى ئىكسپیرسیۆن و ئه مه ش بهرچاوترینى شیوازی كار پیکردنى نامۆیه له هیلكاریدا.

سه ره كانى نامۆ

«سه ر» ناوی كۆمه لپیک به رهه مى هیلكارى نامۆیه كه راسته وخۆ له مرۆفایه تی ده وى. له په بكه ر و له شی مرۆف، نامۆ ته نیا سه رى خستۆته بهر باس و لىكۆلینه وه و گۆرانى تیدا بهدى هیناوه، دیاره سه ر به شیتكى سه ساس و ئاسته مه له له شی مرۆفدا، بىر كرده وه و

هیللى چهماو، هیللى لوول، هیللى چهماوى لوول و هیللى راست و.. و) و كۆمه له تایبهتمه ندىه كى «خیرایى، قورسى و سووكى، توندوتیژى، نه رمونىانى و هیللى ئه كشین و.. تاد» هه یه، هه ر كام له مانه یان به شیتكى زۆریان له به رهه مه كانى نامۆدا به كاربراون و به رهه سته بوونه ته وه. نامۆ له هیلكاریهه كانیدا به هیچ جۆرپیک خۆى پابه ندى یهك جۆر هیل و ته كنىكیتكى تایبهت نه كرده وه، به لكو له م قه بید و به نده خۆى ئازاد كرده وه و به ته كنىك گه لپكى جۆراوجۆر و كۆمه لپیک كه ره سته ی جۆراوجۆر (قه له مى ره ژى، ره ژى، سو فت، خودكار، قه له مى ئاسن، قه له م رهنگى و.. تاد) و هه ر كامیان تایبهتمه ندى خۆیان به به رهه مه كانى به خشیه و تیدا ئاشكرا ده بیته.

هیللى لوول و هیللى چهماوى لوول له گه ل ئه وهى كه خۆیان نه رمونىانى به به رهه م ده دن، هونه رمه ند، له زۆر شویندا بۆ بابه ته تراژیدییه كان كه لكى لى وه رگرتوه و به م جۆره و به كه لك وه رگرتن له م هیلله هه سستىكى تایبه تی به به رهه م به خشیه و.

له گه ل ئه وهى كه هیلله كان به شیه وه یه كى نارام و نه رم و لوول لیدراون به جیا له چه ند شوینپیک نه یى، وهك چاوى مۆدیلی لای راستى تابلۆ، كه خیراییه كى به خۆزه گرتوه و ئه مه ش هه ر له م جۆره هیلله به ده ر نییه، به لام ئه وپه رى ئه كشینى و تراژیدی به رهه م ده رده خات و له رهنج و مه ینه تی مرۆف ده وى و نیشانى ده دات و ئه وهى كه گرنگه ئه وه یه كه ته نیا به كه ره سه ی زۆر ساده (قه له مى ره ژى له سه ر كاغه ز) ئه مه ی به رهه م هیناوه و ته كنىكیتكى ساده و هیلله نارامه كانى به جۆرپیک به كار هیناوه كه وزه یه كى سه ر و سه مه ره ی به هیل داوه و دیاره ئه مه ش ده گه رپتسه وه سه ر هیتى به كار هینان و كار پیکردنى هونه رمه ند كه چۆن و به چ چه شنپیک له كه ره سه كه لك وه رده گرت و هه ر ئه م لایه ن و حاله تانه ش بوونه ته هۆى ئه وهى كه به رهه م به حاله تىكى ئىكسپیرسیۆن ده ر بیته.

هه ر ئه م بابه ته (تراژیدی) له به رهه میتىكى تریدا ده رده كه ویت و له دوو فیه گه رى به رهه م هاتووى ئه م تابلۆیه، كه به كۆمه لپیک هیللى ساده و ساكار به رهه م هاتووه، به لام ئه كشین بوونى هیلله كان و كه وتنه سه ر بارى خۆیان، بابه تی ئه م به رهه مه شی به حاله تىكى ئىكسپیرسیۆن گه یاندوه. نامۆ بۆ ئه وهى كه یاریده ی بینه ر بدات و به سه ر تابلۆكه دا زال بیت به سى یان چوار هیللى ساده ی ئاسۆبى كه له باكگراوه ندى تابلۆى داوه پرسى كیتشپىكى نارام و دوورى بۆ به رهه مه كه ی دانا و ئه وهى كه لیره ش گرنگه و چا و را ده گرت دیسان هیلله ساده و ساكاره كانن كه كه لکیان لى وه رگراوه.

تهوس به خو ده گرن و زورجار له نه نجامی تووره بیدان، له لایه کی ترهوه، سه رههنگ و سه رکار و سه ربارز په یوه نندیدارن به هیتزی چه کداری و پلهی به رزی و نرمی ده گه یه نی، بویه ده شیت ئه مانه له مابه ینی تهوس و دژه تهوسدا بمیننه وه و هه لگری گومانیتکی گه وره له خو و ویتدانی مرۆیی و بپرکردنه وهی مرۆیی و هه ر ئه م گومان خستنه سه ر به رهه مه کانیش تایبه ته ندییه کی به هیتزی به رهه می سه ره کانه.

کاریکاتیره کانی نامۆ

دیاره به رهه می کاریکاتیر به مه بهستی ره خه گرتن له دایک ده بیت، ره خه گرتن له سیاسهت، کولتور و .. تاد، زور شت که شیواوی لیدوان و باس کردن بن، دیاره ئه مه له زور شویتندا ناکریت به چه شنیکی تر و به شپوهیه کی راسته وخو باسی بکری و ره خه ی لی بگیری، له و کاته دایه که هونه ری کاریکاتیر له دایک ده بی و به شپوهیه کی جیدی ره خه له بابته و و حالته و دیاره کانی ژبانی مرۆقی ده گریته و ئه مه ش ته کنیک و که ره سه ی جیاواز و جوراوجوری هه یه که به مه یلی هونه رمه ند به کار دیت.

نامۆ سالی ۲۰۰۲ کۆمه لیک به رهه می کاریکاتیری بو پیشانگایه ک ئاماده کرد و هه ر ئه م ساله ئه م پیشانگایه ی له شاری بۆکان کرده وه، به رهه م گه لیک که راسته وخو له سه ر ژبانی مرۆقی و به تایبه تی مرۆقی کورد و ههروه ها دۆخی کورد دهوان و نیشاندهری دۆخی ناله باری کورد به تایبهت له رۆژه لاتی کوردستان بوون، نامۆ به م به رهه مانه نیگه رانییه کانی سه بارته به دۆخی کورد خستنه روو که پشوهندی به دیالوگی شارستانییه ته کانه وه هه یه که رژی می کۆماری ئیسلامی نزیک له ده ساله خو ی پشوه سه رقال کرده وه. له م وینه یه دا نامۆ هه ولتی داوه که کورد و داگیرکه رانی کوردستان نیشان بدات کاتیک که داگیرکه ر خو ی کوردی

تیرامانی مرۆف بو بوون له «سه ر» هوه سه رچاوه ده گری، کاتیک نامۆ «سه ر» ی وه کو باه تیکی به رهه مه کانی هه لده بتریی که سه ر میتسکی تیدایه و چاو و دهم و گو ی و لووتی پشوهیه. ئه مه زور گرنکه که نامۆ له سه ر به شیکی له ش کار ده کات که کۆنترۆلی له شی مرۆقی به دهسته وهیه. ئه ی باشه که ئه و گۆرانی تیدا پیک دینی له شی مرۆف ده که ویتته چ دۆخی که وه؟ هه رچه نده ئه و که متر له شی مۆدیله کانی تووشی گۆران کرده وه. لیره دایه که ناوه رۆکی سه ر ده رده که ویت و به م جوهری که بیره دکاته وه و ده روانیته ده وره یه ری خو ی، خو ی ئاشکرا ده کات و به م جوهر نامۆ گۆرانیکی گه وره و به هیتزی له فه رمانده ی له شی، مرۆفدا پیک هیتاوه.

بو ناوی به رهه م و باه ته ی به رهه مه کان، نامۆ که لکی له دهسته واژه گه لیک وه رگرتوه که له دیالوگی رۆژانه ی کۆمه لگه کانی کورد دا ده بیسری و له راستیشدا نامۆ هه ر پاش سه رنجدان به م دهسته واژانه، ئه م به رهه مانه ی دروست کرد و به رهه می هیتاوان. له کولتوری کورده واریدا بووه و هه یه که زورجار دایک که له منداله که ی تووره ده بی، به منداله که ی ده لیت «سه رزل» یان «سه ریان».

«سه رگول» ناویکی کوردییه که بو کچانی هه لده بترین و له فۆلکلوری کورده واریشدا هاتوه و ده لتی: «سه رگول باوانم، باوانی باوانم ئه م ره نگهت بو زه رده هه ی مالی ویرانم» و «سه ره رزی» یش دیاره هه ر که سیکمان خو ش ویست، ئاواتی سه ره ره رزی بو ده خوازی بن. دیاره ئه مانه به شیکن له به رهه می سه ر. به رهه می سه ر زورن و زیاد له سی به رهه می هونه رین: سه ره سه ران، سه ره حه د، سه ره هه نگ، سه ره شوپ، سه ره کوتک، سه ره مه ست، سه ره خو ره، سه ره دار، سه ره باز، سه ره رۆ، سه ره لی شیتاوا، سه ره کار، سه ره تیپ و سه ره گو یلک و .. که له هه ر کام له وانه شدا به پیتی ناوی به رهه م کاری تایبه تی له سه ر کردوون و گشت ئه مانه به رهه م هاتووی بیروباوه رپیکن که دیسان له سه ره وه سه رچاوه ده گری.

به لام ئایا ئه م کۆمه له به رهه مه حاله تیکی تهوس به خو یان ده گرن و بو سه رکه وتوون؟ هونه رمه ند له گه ل ئه وه ی که کۆمه لیک کاری مۆدیرن و به رهه می جیا له مۆدیرینی هه یه، به لام له بنه ویا له وه، ئاو له کولتوری کۆمه لایه تی کورد ده داته وه و سه رنج ده داته دیالوگی رۆژانه ی خه لک و ئه م دهسته واژانه، له ناو ئه م قه ره بالغی و گرمه و هه رایه ده دۆزیته وه و کاریان له سه ر ده کا. دیاره به شیک له مانه هه ر له کاتی به کارهیتاندا مانایه کی تهوس بو خو یان ده گرن و به شیکیشیان تهوس نین. بو نمونه، سه ره ره رز. تهوس نییه و ئاوات خواستنیکی، به لام سه ر مازه له، سه رزل، هه ر له کاتی به کارهیتاندا حاله تیکی

ئیشی کردووو خو دهنوین، ئەو بەسەر ئەم شیوازە هونەرییانەدا تێپەریووە و لە هەر کامیاندا، بۆ کات و ساتی تاییەت، کەلکی لێ وەرگرتوون و ئەو بەرھەمە ریالیستییانەییەکانی تێدا کردوون، وەک «شەری دەمدم» لەودا بەشیتیک لەم شەرە نیشان دەدات کە لە ورمی وەکو شوپشیتیک بە دژی تورکەکان بەریابوو و ئەم تابلویە خانەییە زۆرێکی تێدا بەدی دەکری و هەر وەها هێزەکی لە کاتی شەر لەگەڵ تورکە دەسەلاتدارەکاندا، ئەم تابلویە بە رەنگی رۆن کارکراوە و لە شاکارەکانی نامۆیە. هەر وەها بە رەنگی ئاو کۆمەڵە تابلویەکی تری بەرھەم هێناوە کە بەشیکیان پێوەندی راستەوخۆیان بە هونەری مۆدێرنەووە هەیە و لە شیوازە سەلت (ئەبستراکت) دا بەرپێوە چوون، ئەم تابلویانە حالەتە جیا جیاکانی مۆدێرنی بە چەشنێکی سەلت نیشان دەدات کە لە هەر کام لەم تابلویانەدا فۆرم و بابەت بە چەشنێکی مۆدێرن و سەلت گونجاوون و ئەوەی لەم بەرھەمانە شادا دەکەوێتە بەرچاو، بابەتیکی تراژیدیە کە وەک مەبەستێکی سەرەکی بۆ بابەتەکی کەلکی لێ وەرگرتوو، جیبی ئاماژە پێدانە کە هەر لەم بەرھەمەدا رەگەز گەلێکی ئیکسپرسیۆن بە دیار دەکەون و خۆنیشان دەدەن. لەم بەرھەمانەدا هەول دراوە رەنگ بە چەشنێکی زەق و بەرچاو خۆ بنوینی و بەکاربێت و لە لایەکی تریشەووە، بە هیچ جۆرێک رەنگەکان، چیبەتی خۆیان لە دەست نەدەن و ئەم تاییەتە ندیانە لە زۆرینەیی بەرھەمەکانیدا پارێزراوە. لە تابلویەکی دیکە کە دوورە رەنگی سوور و رەش رەنگی سەرەکی بەکارھاتوو لە تابلۆدان، لەم بەرھەمەدا فۆرمە زال و پۆزە تێشەکان بە رەنگی رەش خۆ دەردەخەن و شەکل دەگرن. هەر ئەم بەرھەمەش وەکو ئەوانی تر تاییەتە ندی ئیکسپرسیۆنی هەیە و بە تاییەتە لە دژایەتی و قورسی و زەق بوونەووەی ئەم دوو رەنگە، بینەر لە بەرابەر ئەم بەرھەمەدا دەگەییەتێتە ئەنجامیکی ناخۆش و دەر داوی، بەلام گشت ئەم مەرگەسات و تراژیدی و رەگەزە ئیکسپرسیۆنییە لە ناو بەرھەمەکانی نامۆدا، لە بەرھەمەکیدا بە ناوی ئەنفال رەنگ دەداتەووە و کارەساتی ئەنفال بە چەند کۆنفرانسی بابەتی و مۆدێرنی و پراکتیکی دەردەخات و لەم بەرھەمەدا زیاتر دەردەکەوێ کە ئەنفال چەندە کاریگەری بەسەر بەرھەمەکانی و داھێنانی نامۆدا بوو و خۆی چەندەش کەوتۆتە ژێر ئەم کاریگەرییە. دژایەتیەکان و کۆنتراست چ لە بابەت و چ لە فۆرم و هەر وەها رەنگیشدا بەوپەری خۆی دەگات. کردە نامۆییەکانی ئەنفالچیبەکان و بێدەسەلاتیی مۆدێرنی ئەنفالکراو. ئەنفال بە رەنگی رەش و سارد و شین بەرەو پیری رووناکی و زەردی و سووری

بۆ دیالۆگ بانگھێشت کردوووە و ئەمەشی بەم هەموو جیاوازیانە نیشان داوە و هەر وەها لە پێوەندی بە کارەساتی هەلەبجەووە بەرھەمیکی تری هەیە عومەری خاوەر کە نیشانەیک لە کارەساتی هەلەبجە نیشان دەدا و دەیکتشیستەووە کە کەوتۆتە نیوان چوار بوونەووەری وەحشی و لە بەردەم خۆیان داناووە و بەم جۆرە بابەت گەلێکی تری سەبارەت بە کورد هەیە و لە غەیری مەسەلەیی کوردیشدا بەرھەمی تری هەیە کە ئاماژە بە مۆدێرنی دەکات. بە تاییەت لەم دوو وێنەیدا نیگەرانییەکانی نامۆ سەبارەت بە مۆدێرنی زیاتر دەبێ و لە چاوپێکەوتن و بینینی ئەم بەرھەمەمانەدا، بینەر سەبارەت بە ژبانی هاوچەرخی و ژبانی مۆدێرنی تووشی ناھومبیدی دەبێت.

بەرھەمە رەنگییەکانی نامۆ

ئەمانە بەشیتیک ترن لە ئەزمونی هونەری نامۆ، ئەو بەشەیی کە ئەو تێیدا پسیۆرە و بەشیتیک گرنگ و ئاستەمە لە ژبانی هونەری هونەرمەند. نامۆ لەم بەرھەمانەدا، بە چەندین کەرەسە و شیوازی جۆراوجۆر کاری کردوووە و داھێنانی تێدا بەدی هێناون. بەرھەمە رەنگییەکانی نامۆ، لە چەند شیوازی وەک ریالیستی و ناتۆرالیستی و سەلت (ئەبستراکت) و هەر وەها کۆمەلێک بەرھەمی مۆدێرنی تری کە بە سپری

**نیکسپیرسیۆنیزمی سه‌لت
نایلون ماتریالی سهره‌کی**

گشت ئەم جۆراوجۆرییه‌تی و داهیتانه هونه‌ریبانه‌ی نامۆ، له‌ ساڵی ۲۰۰۰دا ئەوی گه‌یاندە ئەم قه‌ناعه‌ته‌ی که تارا‌ده‌یه‌ک له‌ رهنگ و قوماش و سه‌رحه‌م به‌ره‌مه‌ رهنگییه‌کانی دوور ده‌که‌وتیه‌وه و پێوه‌ندی به‌ که‌ره‌سه گه‌لێکی تره‌وه یگرتیت بۆ داهیتان و به‌ره‌مه‌می نوێ، به‌ره‌م گه‌لێک که ماتریال رۆلی سه‌ره‌کی ده‌گه‌یڕێ و نایلون که‌ره‌سه‌ی سه‌ره‌کی و دروستکه‌ری به‌ره‌مه‌، نامۆ له‌م دوا‌ییانه‌دا له‌به‌رئه‌وه‌ی که کۆمه‌لێک دۆست و گه‌نجی ده‌ووربه‌ری له‌ده‌ست داو ئەمه‌ش به‌هۆی توشبوونی ئەم که‌سانه‌ به‌ ماده‌ سه‌رکه‌ره‌کانه‌وه‌ بوو، دیاره‌ ئەمه‌ هه‌ر ئەو کاتیش به‌شیتکی به‌رچاوی کۆمه‌لگه‌ی کوردی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان گرتوه‌ و کۆمه‌لێک گه‌نجی خسته‌ هه‌یلاکه‌ت و وه‌ی ژبانی لی سهندنه‌وه‌، به‌ سه‌ختی که‌وته ژێر کاربگه‌ری ئەم کاره‌ساته‌ و ئەمه‌ش له‌به‌ره‌مه‌ کۆتاییه‌کانیدا رهنگی داوه‌ و جیتی ئاماژه‌ پێدانه‌ که ئەم به‌ره‌مانه‌ نزیک له‌ ۳۰ تابلۆی ۱۸۵cm × ۵۰ و ساڵی 2000 له‌ گه‌له‌رێکی تاران نیشان دراو بۆ ساڵی 2002 له‌ شاری بۆکان دیسان نیشان درایه‌وه‌.

هه‌روه‌ک له‌سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌م پێدا، نامۆ ته‌نیا بۆ نیشاندانی ئەم کاره‌ساته‌ مرۆییه‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان په‌نا ده‌باته‌ به‌ر ئەم ماتریال و شی‌وازێکی تری به‌ره‌مه‌یتانی هونه‌ری.

ئەم به‌ره‌مه‌مانه‌ی نامۆ، هه‌لگری خه‌میتکی گه‌وره‌ و هه‌روه‌ها، نیشانده‌ری ده‌روونی پر له‌ غه‌م و نیگه‌رانی نامۆیه‌ سه‌باره‌ت به‌م واقیعه‌ی تیتیدا ده‌ژیا، رۆژانه‌ به‌ ده‌یان گه‌نج له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان به‌هۆی ماده‌ سه‌رکه‌ره‌کانه‌وه‌ گیانیان له‌ ده‌ست ده‌دن، هه‌ر ئەمه‌ش هه‌وینی بابته‌ی ئەم کۆمه‌له‌ تابلۆیه‌ن که له‌ قورسترین و

دیت که به‌شی ئەنفال کراوه‌، هه‌رچه‌نده‌ ئەم تابلۆیه‌، کاتیک له‌ ئەنفال نیشان ده‌دات که کاتی پاش ئەنفال نییه‌ کات و ساتی به‌رپه‌وه‌چوونی ئەنفال، به‌پیتی دابه‌شکردنی تابلۆکه‌ش له‌ رووی ئەستوونیه‌وه‌، سی له‌ چوار به‌شی ئەم تابلۆیه‌ تاییه‌ته‌ به‌ ئەنفالچییه‌کان و یه‌ک له‌ چواریشی که هه‌رده‌م له‌ ته‌واوبوون و له‌ناوچووندا‌یه تاییه‌ته‌ به‌ کوردانه‌ی ئەنفال کران. نیکسپیرسیۆن له‌ به‌ره‌مه‌کانی نامۆدا، له‌ گه‌ل ئەوه‌ی که رهنه‌یه‌کی به‌هێزه له‌ شه‌ر و ئەنفال و کۆکوژی کورد، نیشاندانی کۆمه‌لێک راستی ناو کاره‌ساته‌کانه‌ که ئەوپه‌ری نامرۆفانه‌ بوونی ئەم کاره‌ساتانه‌ نیشان ده‌دات. نامۆ له‌ به‌ره‌مه‌ی ئەنفالدا که ئەمه‌ راسته‌وخۆ ده‌خاته‌وه‌ سه‌ر عه‌قلی دروست که‌ری ئەنفال، ئەمه‌ش به‌و شیوه‌یه‌ی که ئەنفالچییه‌کان له‌ فۆرمیتکی مرۆفیدا نابینریت و له‌ خه‌یال‌دانی هونه‌رمه‌ندا ویتنه‌کان به‌م چه‌شنه‌ ویناکران و ئەویش هه‌ر به‌م چه‌شنه تال و قورسه‌ی نیشان داوه‌ و به‌ره‌مه‌ی هیتاوه‌.

شاکاریکی تری نامۆ، به‌ره‌مه‌یتکی فریسکۆیه‌ که له‌لایه‌ن شه‌اره‌وانی بۆکانه‌وه‌ پیتی دراو ئەم به‌ره‌مه‌ ناوی فه‌رش به‌ سه‌ره‌وه‌یه‌ و له‌سه‌ر دیوارێکی ۸ له‌ ۶ میتردا به‌رپه‌وه‌ چوو. نامۆ له‌م به‌ره‌مه‌دا قوناغه‌کانی به‌ره‌مه‌ هیتانی فه‌رش له‌ کوردستان نیشان ده‌دات و هه‌روه‌ها بازرگانی کردن به‌ فه‌رش له‌ ئێران، جیتی ئاماژه‌ پێدانه‌ که له‌م به‌ره‌مه‌دا، هونه‌رمه‌ند ئەرسه‌لانی رۆسته‌م زاده‌ و هونه‌رمه‌ند محه‌مه‌دی موهاجیر به‌شداریان تیدا کرد و هاوکاری نامۆیان کردووه‌.

هه‌روه‌ها نامۆ کۆمه‌لێک تابلۆی تری به‌ره‌م هیتا که له‌ ته‌کنیکی، هیتل که‌لکی وه‌رگرتوه‌ و هه‌روه‌ها به‌ که‌ره‌سه‌ی خودکار «قه‌له‌م جاف»، کاری کردووه‌ ئەم به‌ره‌مانه‌ تیک‌گیرانی کۆمه‌له‌ فۆرمیتکی قورس و قایمه‌ که نیشانده‌ری جیهانی پر له‌ فۆرمی پیشه‌یی و ته‌کنه‌لۆژییه‌. هونه‌رمه‌ند لی‌ره‌دا ده‌عه‌ده‌گه‌کانی جیهانی پیشه‌یی و مۆدێرن نیشان ده‌دات و هه‌روه‌ها ده‌سه‌کوته‌کانی سه‌رده‌می پیشه‌سازی ده‌خاته‌ روو، فه‌زای ئەم به‌ره‌مه‌مانه‌ به‌ جۆرێکه‌ که بینه‌ر ته‌واو هه‌ست به‌ قورسی ده‌کات و وا هه‌ست ده‌کات که فۆرمه‌ قورس و قایمه‌کان ده‌ور و به‌ریان داگیرکردووه‌ و به‌گشتی نامۆ نیگه‌رانیی خۆی سه‌باره‌ت به‌ جیهانی پر له‌ فۆرمی پیشه‌یی ده‌رده‌بێ و هه‌ر ئەم نیگه‌رانییه‌ش بۆته‌ هۆی ئەوه‌ی که ئەم به‌ره‌مه‌مانه‌ بینه‌ریش تووشی نیگه‌رانی و نا‌ئومیدی بکه‌ن، ئەمانه‌ کۆمه‌له‌ به‌ره‌مه‌یتکی نامۆن که هه‌لگری رهنه‌زگه‌لێکی سوریا‌لستی و دادائیس‌تین، که رهنه‌ له‌ بایه‌خه‌ جیتگیر و باوه‌کانی سه‌رده‌می پیشه‌یی و ته‌کنه‌لۆژی ده‌گرن.

سەر کارساته مرۆبیه کان.

نامۆ نیگه رانی سه بارهت به جیهانی مرۆبی دهرده بری و هه ره مهش له چهند شوپندا ئەم هونه رمه نده مۆدیرنکاره به ره دادایی و سوربالیستی دهبا، بۆیه ده کریت که واقیع، بیروبوچوونی هونه رمه نده توشی گوێران بکات. به لآم ئەوهی که لیره دا و له کۆتاییشدا دهمه وی ئاماژهی پێ بدەم ئەمه یه که نامۆ مه به سستی له م هه موو شیواز و به کارهیتانه چیه ؟

ئایا، ئەو به راستی ته نیا مه به سستی دهرپرینی به ره هم و بابه ته کانیه تی؟ باشه ئەی ئەو له چ کات و ساتیکی قوتایخانه هونه ربیه کاندا خه ریکی به ره مه مهیتانی کۆتایی خۆی ده بیت؟ ئەمه له حاله تیکدایه که له م دوایانه دا نامۆ کۆمه لێک کاری کونسپیت و هونه ری چه مکی به رپوه برد، که ئەمهش خۆی جیاوازی بیرو بوچوون و جیاوازییه کی پراکتیکی تیدایه، ئەمه ئاشکرایه که نامۆ، زۆر سه رکه وتوانه به ره مه می هونه ری سازکردوه، به لآم بیروبوچوون و هزر و فه لسه فه یه ک بۆ هه میشه دهرده خات؟ ئەو له به رده وامیدا پشت به کام که ره سه و به ره مه مهیتانی هونه ری ده به سستیت و ئینتمای به لای کام لایه ک له قوتابخانه فیکری و فه لسه فه یه کان ده بی؟ چونکه گشت به ره مه مه کانی جیا له وهی که به ره مه مه کی سه رکه وتوون، به لآم په رشوبلاو له ناو ده یان ته کنیک و شیوازی هونه ری به ره مه مهیتانان و ئەمهش بۆته هۆی ئەوهی که نامۆ چهند جۆر که سایه تی هونه ری لێ دهرکه وی و وه ک نامۆ له ناو ئیکسپیرسیۆندا، نامۆ له ناو دادا و سوربالیزمدا و نامۆ له ناو پۆپ و هونه ری چه مکیدا و ...

به هیزترین به ره مه مه کانی نامۆن، ئەو به پریمز نایلۆنی سه ر تابلۆکانی هه لده قرچاند و حاله ته تراژیدییه کانی زه قتر ده کرده وه، به ناو نایلۆنه کاند و له هه ر کام له تابلۆکاندا چهند مه تر سۆنده به کار هاتوه و ههروه ها بۆتلی خوین و سرنج و ئەم شتانه ی که پیتوهندی راسته وخویان به ماده سه رکه ره کانه وه هه یه دهرده که ون، سۆنده کان ده ماری ئەم مرۆفانه یان نیشان ددها و ههروه ها دوو نایلۆنی رهش و روون به سه ر فه زای تابلۆکاندا زال بوون و جیتی ئاماژه پیدانه که له هه ردوو سالی نیشانانی ئەم به ره مه مانه، نایلۆنه کان به سه ر عه رزیدا په رشوبلاو بوونه وه و ئەمهش خۆی فه زایه کی تایبه تتری به به ره مه مه که دا بوو هه رچه نده له سالی ۲۰۰۲ دا که ئەم به ره مه مانه ی گه رانده وه بۆکان له نیشاناندا نیا نندا سه رکه وتوو بوو ئەمهش ده گه رپته وه بۆ ئەوهی که شوپنی نیشانانی به ره مه مه کان جیاوازی بوون لیک و له بۆکان ئەم به ره مه مانه ی له ژیرزه وی بینایه ک نیشان دا و به کۆمه لێک که ره سه ی تر وه ک که ندر و گوربس و چهند کورسییه ک، بابه ته که ی به سه ر فه زای پیشانگا که دا زال کرد و ئەوه پری ئەکشنی و ئیکسپیرسیۆنی فه زای خولقاندبوو به ره هم گه لێک که نیشانه ی ناهومیدی و نیگه رانی سه بارهت به ژبان له رۆژه لاتی کوردستان به تایبهت له م دوو ده یه ی دواتر دا ده خاته روو، ئەمه جیا له وهی که نامۆ، بایه خیکی نویتیریشی به نایلۆن دا و خستییه وه ناو به ره هم گه لێک که له راستیدا توپکاری له شی ئەم مرۆفانه بوون که به ماده سه رکه ره کان گیانیان له ده ست ددهن.

په یکه ره کانی نامۆ

نامۆ له گه ل ئەوهی دا که به کاری هیلکاری و وینه کیشانه وه سه رقال بوو و تابلۆگه لیککی نایابی به ره هم هیتا، چهند به ره مه مه کی په یکه رتاشی هه یه که تا ئیستا وه ک ماکیت ماونه ته وه.

په یکه ری زه رده شت پاش لیکۆلینه وه یه کی زۆر له سه ر ئەم که سایه تیه و ههروه ها پاش سکیتچ کارییه کی زۆر ئەم په یکه ره ی به ره هم هیتا، ههروه ها په یکه ره ی ئازادی که له فۆرم و مۆدیلی مرۆقی کورد به کار هاتوه و به ره مه می هیتاوه و ته نانهت پاش ئازادیش، حاله تی ئیکسپیرسیۆنی تیدا به دی ده کری.

ئهمانه و ده یان چالاکی هونه ری و کولتووری نامۆ له رۆژه لاتی کوردستان نیشان له نه سه ره وتووی ئەم هونه رمه نده به توانایه یه.

زۆرینه ی به ره مه مه کانی نامۆ، هه لگری خه مه کی گه ورن بۆ نه ته وه و بۆ مرۆفایه تی، ئەو هه میشه هه ولێ داوه واقیعه ناله باره کان نیشان بدا و جهخت ده کاته وه